

KrFs alternative statsbudsjett 2019

Sammen for et varmere samfunn

Innhold

Innledning.....	2
Familie	4
Skole og utdanning.....	4
Menneskeverd.....	5
Trygghet for barn.....	5
Frivillighet og ideell sektor	6
Helse og omsorg.....	6
En verdig alderdom	7
Arbeid og velferd.....	7
Internasjonal utviklingspolitikk	7
Flyktninger, innvandring og integrering	8
Miljø og klima	8
Distrikt	9
Næring.....	10
Transport og kommunikasjon	10
Justis	11
Trossamfunn.....	11
Kultur	12
Skatt og avgift.....	12

Innledning

Norge er et av verdens beste land å bo i. Samtidig står vi overfor flere utfordringer som krever sterkere politisk innsats for å skape et varmere samfunn: Behovet for bærekraftig verdiskaping i hele landet er stort. Mange barnefamilier opplever en krevende hverdag, og det fødes færre barn enn noen gang. Barnehage, skole og helsesektoren trenger målrettede løft. Ikke minst utfordrer menneskeverdstanden oss til å forebygge abort og motvirke sortering av mennesker.

KrF støtter regjeringens hovedgrep for verdiskaping, blant annet redusert selskapsskatt og redusert formuesskatt på arbeidende kapital. Sistnevnte er særlig viktig for små bedrifter i distriktene som i mindre grad kan rette seg mot internasjonale kapitalmarkeder for finansiering.

Samtidig er arbeidskraften vår viktigste ressurs. Det finnes ingen bedre måte å styrke fremtidens arbeidskraft på enn å investere i barns trygghet, utvikling og læring. Tidlig innsats i et barns liv er mer virkningsfullt enn arbeidsmarkedstiltak og skattelette for å realisere menneskers muligheter og forebygge fattigdom og utenforskap. De aller fleste familier er barnas første, viktigste og tryggeste fellesskap. Velfungerende familier gir velfungerende samfunn, med høy livskvalitet for enkeltmennesker og sparte utgifter for samfunnet.

Blant annet derfor prioriterer KrF familiene. Vi vil i dette budsjettet øke barnetrygden for å redusere barnefattigdom og styrke familienes valgfrihet og vi vil bedre barnehagenes kvalitet ved å styrke bevilgningen til barnehagenormen. Vi styrker skolen med flere lærere tidlig i grunnskolen, når mulighetene for å lære er størst, og vi foreslår en ny mentorordning for nye lærere. Vi øker bevilgningene til sykehus, skolehelsetjenesten og eldreomsorgen. Vi prioriterer menneskeverdstiltak for å forebygge abort, særlig foreldrepengene for personer som har vært lite i arbeid (engangsstønad).

KrF forslag vil gjøre budsjettet mer familievennlig, sosialt og grønt. Vi foreslår satsinger på om lag 11,5 mrd. kr. Dette dekker vi inn gjennom utgiftsreduksjoner og omprioriteringer på om lag 2,5 mrd. kr og økte skatter og avgifter – i første rekke trinnskatten sats 2-4 for å finansiere økt barnetrygd og økte grønne og folkehelsefremmende avgifter – på om lag 9 mrd. kr, sammenliknet med regjeringens forslag. Siden regjeringens forslag innebærer en netto skattelettelse på 4 mrd. kr påløpt, innebærer KrFs opplegg en samlet påløpt skatte- og avgiftsøkning fra 2018 til 2019 på om lag 6 mrd. kr. Barnetrygdøkningen kan anses som en negativ inntektsskatt som finansieres med økt trinnskatt på en provenytnøytral måte. Holder vi barnetrygdøkningen utenfor, gir KrFs forslag en økning i skattenivået fra 2018 til 2019 på om lag 2 mrd. kr. Oljepengebruken er om lag den samme som regjeringens forslag.

KrFs alternative budsjett har følgende hovedsatsinger:

- **FAMILIE:** Barnehagenormen styrkes (160 mill. kr). Barnetrygden økes med 3200 kroner (3,3 mrd. kr). Far gis selvstendig uttaksrett til foreldrepermisjon (200 mill. kr). Trygghet for barn mot vold og overgrep, herunder satsinger innen helsestasjon og skolehelsetjeneste, barnevern, familievern og justissektoren. Barnevernet gis ansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere (268 mill. kr).
- **SKOLE:** Tidlig innsats: Norm for lærertetthet på 15 elever fra 1-4. trinn og 20 elever på 5-10.trinn (300 mill. kr). Mentorordning for nye lærere (56 mill. kr).
- **MENNESKEVERDSTILTAK MOT ABORT:** Innføring av foreldrepenger for foreldre som har vært lite i arbeid på 194 000 kroner (2G), til erstatning for engangsstønad m.m. (243 mill. kr). Utvide ordningen med langtidsvirkende prevensjon for kvinner med ett årskull (10,9 mill. kr).
- **HELSE og ELDRE:** Sykehusene (500 mill. kr), helsestasjon og skolehelsetjeneste (200 mill. kr). Rusarbeid (200 mill. kr). Økt legedekning på sykehjem (100 mill. kr), flere dagtilbud til demente (100 mill. kr) og flere sykehjems plasser (100 mill. kr). Økt minstepensjon for enslige minstepensjonister med 4000 kr (71 mill. kr). KrF reverserer regjeringens kutt i støtten til kommunenes utgifter til multihandikappede, trafikkskadde og kronisk syke. Vi legger til grunn Norsk Cøliakiforenings forslag for cøliakistøtten.
- **ARBEID og VERDISKAPING I HELE LANDET:** Økt lærlingtilskudd til nivået for en skoleplass i videregående opplæring (45,5 mill. kr). 1000 flere tiltaksplasser og 500 flere plasser varig tilrettelagt arbeid (190 mill. kr). Regionale utviklingsmidler (223 mill. kr) og bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene (50 mill. kr). Bredbåndstilskudd (100 mill. kr).
- **KLIMA:** Økte miljøavgifter for å vri forbruk og produksjon i grønn retning (om lag 3 mrd. kr), herunder forslag om å fjerne avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avskogingsrisiko og utredning av endring i petroleumsskatteregimet slik at det ikke påvirker investeringsbeslutningene. Økte bevilgninger til ENOVA (150 mill. kr), klimatiltak i kommunene (100 mill. kr) og til gang- og sykkelveier (125 mill. kr).
- **VERDENS FATTIGE OG FORFULTGTE:** Satsing på langsiktig bistand for å bidra til utvikling, særlig i Afrika. 1000 flere kvoteflyktninger (120 mill. kroner).

Familie

KrF vil satse på familiene og mener det er på høy tid at barnetrygden økes. Barnefamilienes utgifter økes stadig, mens de offentlige ordningene svekkes. Barnetrygden er en universell ordning som treffer alle barn, og det mest effektive tiltaket mot den økende barnefattigdommen. KrF øker barnetrygden med 3200 kroner i året per barn. For å få en mer rettferdig foreldrepengeordning, vil KrF også øke engangstønadene til 2G.

KrF vil styrke familien med forebyggende arbeid. Det trengs enda mer og bedre familievern, for å forebygge familieproblemer, bistå i bruddsituasjoner, bidra til å senke konfliktnivået og arbeide mot vold i nære relasjoner. Alle barn trenger god omsorg, trygghet og stabilitet, og barn kan ikke holdes på vent i en sårbar situasjon. Det kommunale barnevernet, både i Oslo og ellers i landet, trenger økt kapasitet og kompetanse. KrF vil ha økt innsats for rekruttering av fosterhjem, og vil at familier som kan ha god nytte av opphold på og støtte fra familie-/barnesentre skal få tilbud om det. Bl.a. Kirkens Bymisjon, Blå Kors og Kirkens sosialtjenester har ideelle barne- og familiesentre med helt unike tilbud.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Skole og utdanning

Tidlig innsats er avgjørende for å gi alle barn og unge like muligheter. KrFs gjennomslag for lærernormen betyr mer tid til lærerne for å kunne se hver enkelt elev. I dette budsjettet oppfyller KrF lærernormen (15 elever 1.-4.trinn og 20 elever 5.-10.trinn) ved en øremerking på 200 mill. kroner.

KrF prioriterer barna og følger opp vår satsing på bemanningsnorm i barnehagene med 185 mill. kroner.

Skolen og barnehagen skal være fri for mobbing. Frivillige organisasjoner er viktige i arbeidet mot mobbing. Derfor styrker KrF tilskudd til Samisk arbeid mot mobbing, Forandringsfabrikken og Barnevakten nettvettprogram med til sammen 5,5 mill. kroner.

KrF satser på læreren gjennom å styrke lærerrekutteringen. Trygge og kompetente lærere er den viktigste nøkkelen til en god skole. Et viktig tiltak for å forhindre frafall og lærermangel er god veiledning for nyutdannede lærere. KrF legger derfor opp til en ytterligere styrking av mentorordningen for nyutdannede lærere med 56 mill. kroner.

Regjeringens oppfølging av friskolene er for svak, derfor øker KrF kapitaltilskuddet til 36 mill. kroner. KrF er opptatt av at friskolene skal være et godt supplement til den offentlige skolen og må dermed sikres gode rammevilkår.

KrF vil ha gode rammer for folkehøgskolene og ønsker nyetableringer velkommen. Derfor økes støtten til Folkehøgskolen Helse, Setesdalen folkehøgskole, Sjunghatten folkehøgskole for funksjonshemmede og ny folkehøgskole i Ørskog for 16-åringer med til sammen 2,31 mill. kroner. For elevene på folkehøgskole utvides studiestøtten til 11 måneder.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Menneskeverd

Den mest sentrale verdien i vårt samfunn er respekten for menneskeverdet. KrFs innsats for å løfte menneskeverdet er ikke knyttet til en bestemt budsjettpost, men er underliggende for mange av KrFs satsinger. Et samfunn med plass til alle betyr like muligheter for mennesker med funksjonsnedsettelse. Det betyr likestilling og kamp mot diskriminering. Det betyr frihet fra vold og overgrep.

KrF har en storstilt satsing i alternativt budsjett for å løfte menneskeverdet. Regjeringens kutt i tjenester for livssynsminoriteter på 0,4 mill. kroner reverseres. For mennesker med nedsatt funksjonsevne løfter KrF fritidstilbud og tilrettelagt arbeidsplasser. Her leverer KrF med en økning på til sammen 10,2 mill. kroner. KrF styrker likestillingsentre med 2 mill. kroner og funksjonshemmedes organisasjoner (FFO og SOR) med 5 mill. kroner.

For gravide vil KrF styrke veiledningstjenester og satse på tiltak for nybakte foreldre. KrF vil gjøre det enklere å bære frem barn og sørge for en god start for foreldrene. KrF styrker Amatheas veiledningstjeneste til gravide med 3,6 mill. kroner. Regjeringens kutt til Nurse Family Partnership-programmet for førstegangsforeldre med risiko reverseres og økes ytterligere til 5 mill. kroner. KrF foreslår også å videreføre øremerket tilskudd til organisasjonen Menneskeverds abortforebyggende arbeid blant ungdom.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Trygghet for barn

Vold mot barn og unge er et alvorlig samfunnsproblem, og anmeldelser av vold og overgrep har økt de senere år. Forebygging og tidlig innsats er avgjørende. Det offentlige må øke innsatsen for å styrke det forebyggende arbeidet og bekjempelse av denne alvorlige kriminaliteten. KrF foreslår derfor å styrke tiltak innen helse-, familie- og justissektoren.

KrF har i forslag til alternativ budsjett prioritert midler til flere voksne med barnefaglig utdanning i barnehager og skoler for å øke muligheten til å avdekke vold og overgrep av barn og unge. KrF foreslår i tillegg å øke bevilgningen til familievernkontorene og barnevernet. I tillegg foreslås økte midler til Alternativ til vold, for å sikre tiltak for voldsutøver. KrF styrker frivillige organisasjoners arbeid mot vold og overgrep mot barn, blant annet ECPA

Forskning viser at barn under ett år er de mest utsatte for vold og overgrep. Tidlig intervensjon er viktig. KrF sikrer økt bemanning på helsestasjon og skolehelsetjenesten i vårt forslag til budsjett. I tillegg foreslår vi økte midler til flere vold mot barn-spesialister på barneavdelingene for å styrke arbeidet med å bekjempe vold og overgrep, samt økte midler til medisinske undersøkelser av voldsutsatte barn.

KrF foreslår å styrke politiet for sikre økt kapasitet til å etterforske vold og overgrep mot barn og unge, herunder økte midler til flere etterforskere i alle politidistrikt, påtalejurister og avhørere i politiet, samt sikring av elektroniske spor. KrF foreslår også øremerking og økt bevilgning til Statens barnehus.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Frivillighet og ideell sektor

KrF foreslår en offensiv styrking av ideelle og frivillige organisasjoner. KrF tar ideell sektor sine historiske pensjonskostnader på alvor og foreslår ytterligere 60 mill. kroner til etablering av en tilskuddsordning med skjæringspunkt i 2019. I tillegg fremmes et verbalforslag om en søknadsbasert ordning som inkluderer alle ideelle aktører som har levert tjenester til det offentlige, inkludert til lavere forvaltningsnivå, som har mottatt offentlige tilskudd til drift av tjenester som er samfunnsnyttige, og som også omfatter andre tjenestoområder enn barnevernet og spesialisthelsetjenesten.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Helse og omsorg

KrF foreslår i alternativt statsbudsjett en økning i forhold til regjeringens forslag til helsebudsjett på 1.375 mill. kroner. KrF foreslår ytterligere en halv milliard kroner til sykehusene for å redusere effektivitetspresset i norske sykehus. Sykehusene må skjermes for å imøtekomme kapasitets- og demografiutfordringer. Herunder vil en særskilt satsning på psykisk helsevern for barn og unge være nødvendig, i tillegg til en styrking av fødetilbudet. KrF prioriterer videreutvikling av avansert hjemmesykehus for barn på 4 mill. kroner, forskningsmidler til sjeldne former for barnekreft på 5 mill.kroner, medisinske undersøkelser på barnehusene på 9 mill.kroner og Vold mot barn-spesialister på alle barneavdelinger til 30 mill.kroner. KrF foreslår å fjerne kuttet på 6 mill.kr i blåreseptordningen som rammer personer med Føllings sykdom. KrF foreslår 10,9 mill.kroner for å utvide tilgang til gratis langtidsvirkende prevensjon med ett årstrinn, som et viktig abortforebyggende tiltak.

Forebygging, rekruttering, rus og psykisk helse

KrF er opptatt av at ingen skal møte en stengt dør hos helsesykepleier og foreslår ytterligere 200 mill.kroner øremerket til skolehelsetjenesten og helsestasjonene. KrF foreslår også en styrking av samtaletilbud til unge, bruker- og pårørendearbeid og til erfaringskonsulentene i Forandringsfabrikken. KrF foreslår 10 mill.kroner til rusforebyggende innsats, herunder en styrking av Akan og Juvente.

KrF foreslår ytterligere 25 mill. kroner til rekruttering av fastleger, 20 mill. kroner til kommunal jordmortjeneste, samt å spre allmennlegespesialisering (ALIS) til hele landet. KrF foreslår ytterligere 200 mill. kroner til opptrappingsplanen for rus, hvorav halvparten bevilges til ideell sektor.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

En verdig alderdom

KrF satser offensivt på helse- og omsorgstjenestene. Eldreomsorgen styrkes med 200 mill. kroner til sykehjemsplasser, grunnbemanning og økt legedekning i sykehjemmene. KrF vil fremheve betydningen av å legge til rette for gode møteplasser for demente og styrker derfor dagtilbudet for demente med 100 mill. kroner i vårt budsjett.

For KrF er det viktig å tilføre innhold til eldreomsorgen. Organisasjonen Livsglede for eldre sertifiseringsordning styrkes derfor med 3 mill. kroner. KrF prioriterer også en statlig tilskuddsordning for aktivitetsledere i sykehjem på 50 mill. kroner.

Regjeringens satsning på kompetanse innen eldreomsorg er ikke god nok. KrF øker den øremerkede potten til Verdighetscenteret som er et nasjonalt kompetansesenter med 1 mill. kroner. KrFs prioriteringer handler om å legge til rette for en eldreomsorg som sikrer den enkelte verdige, og meningsfulle liv.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Arbeid og velferd

KrF vil ha flest mulig i arbeid. Derfor øker vi lærlingtilskuddet og foreslår flere tiltaksplasser og studieplasser. KrF prioriterer tiltak som gjør hverdagen lettere for barn i lavinntektsfamilier, bl.a. ved å øke barnetrygden og styrke tiltak mot barnefattigdom i regi av frivillige organisasjoner. For å sikre bedre levekår for eldre med inntekt under fattigdomsgrensen, øker vi minstepensjonen for enslige alderspensjonister med 4000 kroner.

Vi vil øke taket i barnetillegget for uføre fra 95 til 99 prosent av tidligere inntekt, slik at uføre med barn kommer ut om lag som før uførhet. Grunnstønadene for ekstrautgifter for glutenfritt kosthold bør etter vårt syn endres slik Norsk Cøliakiforening har foreslått, ved at personer med cøliaki og personer med non-cøliaki glutenintoleranse i alderen 5-30 år får sats 3, mens øvrige aldersgrupper får sats 2. Til slutt vil vi bedre bilstønadordningene for personer i varig tilrettelagt arbeid og personer som av ulike grunner, for eksempel utviklingshemming, er avhengig av tilrettelagt bil.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Internasjonal utviklingspolitikk

KrF foreslår å øke bistanden med 445 mill. kroner, og legger opp til et mer fattigdomsorientert budsjett der særlig kampen mot fattigdom i Afrika sør for Sahara prioriteres. KrF foreslår å øke regionbevilgningen til Afrika med 300 mill. kroner.

KrF foreslår en økning med 150 mill. kroner til klimatilpasset landbruk og matsikkerhet. Nesten halvparten av dødsfall blant barn under 5 år er knyttet til sult. Nok og næringsrik mat er dessuten en forutsetning for både god helse og evne til å lære. Satsing på klimatilpasset landbruk er effektiv fattigdomsbekjempelse.

Støtten til sivilsamfunn får en reell nedgang i årets budsjett. Dette til tross for sivilsamfunnets viktige rolle i bekjempelse av fattigdom og i å holde myndigheter til ansvar. Støtten til sivilsamfunnet er særlig viktig i en tid da organisasjoner og menneskerettighetsforkjempere opplever økende press. KrF foreslår derfor å sette av 150 mill. kroner ekstra til bistand via sivilsamfunnsorganisasjoner.

I tillegg inneholder KrFs alternative budsjett en betydelig satsing på hjelpemidler til funksjonshemmede og ivaretagelse av funksjonshemmedes rettigheter.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Flyktninger, innvandring og integrering

Barn på flukt er i svært sårbare situasjon. Dagens norske modell for omsorg av enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år har blitt kritisert av FNs barnekomite, torturkomite og menneskerettighetskomite, og må legges om. KrF foreslår å overføre ansvaret for alle enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet, og setter av 268 mill. kroner til dette formålet. KrF setter også av 15 mill. kroner for et prøveprosjekt for hurtigbosetting av enslige mindreårige asylsøkere etter modell fra Nederland.

KrF mener Norge må ta et større ansvar for å avhjelpe dagens flyktningsituasjon, både ved å hjelpe i nærområdene og her hjemme. KrF mener det er naturlig at Norge i en periode med lave asylankomster, øker antall kvoteflyktninger med 1000 sammenlignet med regjeringens forslag. Frivillige organisasjoner gjør en unik innsats i integreringsarbeidet, og er i seg selv en god integreringsarena. KrF styrker integreringsarbeid blant frivillige organisasjoner med til sammen 20 mill. kroner.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Miljø og klima

Klima- og miljøutfordringene er en av vår tids største utfordringer. Jobben må gjøres på alle plan, både internasjonalt og nasjonalt. Dette er det første statsbudsjettet der rapportering etter klimaloven iverksettes, og i statsbudsjettet må innsatsen forsterkes hvert år. I klima- og miljøpolitikken prioriterer KrF fortsatt et grønt skattesifte og en forsterket innsats på grønn forskning, grønne arbeidsplasser, skogvern, naturmangfold, vannressursforvaltning og kunnskap.

Svært mye av klimainnsatsen må gjøres i kommunene. Det rapporteres om sterkt engasjement og gode resultater av bevilgningen over den såkalte «Klimasats-posten». KrF vil øke denne satsingen med 100 mill. kroner.

Det haster med fullføringen av økologisk grunnkart, slik at vi vet hvor de verdifulle artene og naturtypene er, og kan drive god kunnskapsbasert arealforvaltning. KrF foreslår en økning på 20 mill. kroner.

KrF har i lang tid sett at mange av de pollinerende insektene har problemer av flere årsaker. Vi har tidligere fått Stortinget med oss på å pålegge regjeringen å utarbeide en helhetlig strategi på dette, og den kom i år. Men den må følges opp med penger og helhetlig politikk. Derfor foreslår KrF blant annet å øke bevilgningene til utvalgte kulturlandskap med 10 mill. kroner.

Skogen er et viktig levested for svært mange arter. KrF vil ha et aktivt og levende skogbruk, men en del områder må sikres som verneområder, og KrF styrker posten med 60 mill. kroner i vårt alternative budsjett.

Heldigvis er det nå tverrpolitisk vilje til å gripe fatt i målrettet innsats mot marin forurensning. Livet i havet trues av enorme mengder avfall, og særlig plastavfall. KrF øker denne budsjettposten med 10 mill. kroner utover regjeringens forslag og vil spesielt sikre innsatsen i nord.

Klima og miljøpolitikk henger nøye sammen og er sektorovergripende. Det grønne skiftet er et resultat av helhetlig tenking og prioritering i all samfunnsplanlegging.

KrF omprioriterer også 50 mill. kroner fra petroleumsforskning til fornybarforskning i det alternative budsjettet, og kutter i seismiske undersøkelser utenom det planlagte arbeidet rundt delelinjen.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Distrikt

God distriktspolitikk er å legge til rette for å bo, arbeide, drive næring og ha et likeverdig tjenestetilbud i hele landet. Vi står på trappene til en regionreform, som har som hovedsiktemål å bygge sterke regioner som kan bygge videre på sine styrker.

KrF vil bygge fylkeskommunenes verktøykasse større. Derfor reverserer vi regjeringens kutt og legger 223 mill. kroner mer i potten. KrF styrker også posten for bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger med 50 mill. kroner. Det er viktige «settepoteter» for å sikre innovasjon og nyskaping.

KrF vil at husstander og næringsaktører over hele landet skal ha tilbud om bredbånd med god kvalitet. Derfor gir vi tilskudd til utbygging av bredbånd i geografiske områder der det ikke er kommersielt grunnlag for investeringer. I dette budsjettet prioriterer KrF 100 mill. kroner til utbygging av bredbånd i distriktene.

KrF vil øke bevilgningene til Merkurprogrammet, som sikrer flere nærbutikker i distriktene.

I regjeringens budsjettforslag økes innslagspunktet for den statlige medfinansieringen av ressurskrevende tjenester med 50.000 kr ut over den anslåtte lønnsveksten. Dette er en svekkelse av ordningen og kan resultere i at kommuner får problemer med å gi hardt trafikkskadde, personer med nedsatt funksjonsevne og andre den hjelpen de trenger. KrF foreslår reversering av regjeringens svekkelse av ordningen. Det er uverdigg

at det skal kuttes i tjenestene til de mest sårbare. Det ville også svekke kommunenes satsinger på andre områder.

Flom og ras rammer alle deler av landet. KrF legger opp til en kraftig økning i både forebyggende innsats og i midler til å bistå utsatte kommuner og fylker som rammes av flom og ras.

KrF er svært misfornøyd med at regjeringen ikke har fulgt opp stortingsvedtaket om utjevning av nettleien og fremmer et nytt forslag om en rettferdig nettleie.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Næring

KrF prioriterer i årets alternative budsjett å øke stimuleringstilskuddet til veterinærer med 45 mill. kroner. Færre enheter i landbruket i deler av distrikts-Norge gir ikke lenger næringsgrunnlag for tilstrekkelig mange veterinærer til å sikre veterinærberedskap hele året i hele landet. Dette fører til uforsvarlige arbeidsbelastninger, gjør ordningen sårbar og fører til svekket beredskap mot alvorlige dyresjukdommer og dyretragedier.

KrF foreslår også 7,5 mill. kroner til oppstart av et overvåkningsprogram for dyrehelse etter import av grovfor fra land med smitterisiko sommeren 2018.

KrF foreslår også å øke bevilgningene med 50 mill. kroner til Maroff-programmet under Norges forskningsråd. Dette programmet er svært viktig for de maritime næringene for utvikling av innovativ design og teknologi. Dette er viktig for en næring som har jobbet med å omstille seg etter lavere aktivitet i kjølvannet av oljeprisfallet.

KrF foreslår i sitt alternative statsbudsjett for 2019 å styrke tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk med 35 mill. kroner i forhold til regjeringens budsjettforslag. Dette innebærer at KrF går imot den varslede endringen av fartsområdeforskriften for utenriksferger.

KrF øker også føringstilskuddet med 16,8 mill. kroner. Føringstilskuddet er et tilskudd til frakt av fersk fisk og skalldyr fra områder med dårlig mottakskapasitet fram til foredlingsanlegg, og er viktig for å sikre akseptable leveranseforhold for de minste kystfartøyene.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Transport og kommunikasjon

Trygge veier er viktig for folk og næringsliv i hele landet. Sikkerheten skal styrkes og rasfaren reduseres med dette budsjettet. Samtidig utvides den nasjonale TT-ordningen, bredbånd i distriktene bygges videre ut, og det skal bygges flere og bedre gang- og sykkelveier i en sterkere satsing på trafikksikkerhet.

Ordningen med tilrettelagt transport utvides til flere fylker. For synshemmede og andre med sansenedsettelse er den nasjonale TT-ordningen viktig for å kunne leve normalt og aktivt hverdagsliv. Den statlige, nasjonale TT-ordningen skal dekke hele landet og vi er nå i rute med opptrappingen.

KrF vil at husstander og næringsaktører over hele landet skal ha tilbud om bredbånd med god kvalitet. Derfor øker vi tilskuddet til utbygging av bredbånd i geografiske områder der det ikke er kommersielt grunnlag for investeringer. En rekke fylkesveier trenger bedre rassikring. Nå sørger KrF for en rassikringsmilliard for å bedre tryggheten på veiene i distriktene.

I NTP var det enighet om å bevilge 200 mill. kroner årlig til belønningsordningen for gang- og sykkelveier. KrF reagerer sterkt på at regjeringen løper fra enigheten og foreslår å oppfylle forpliktelsen på 200 mill. kroner årlig. Trygg Trafikk gis økte muligheter til å arbeide med trafiksikkerhet for barn og unge.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Justis

Vold og overgrep mot barn og unge er et stort og alvorlig samfunnsproblem, og anmeldelsene har økt betydelig de senere årene. KrF styrker innsatsen for å bekjempe vold og overgrep. Millioner av mennesker lever i slaveri i verden i dag, også i Norge. KrF foreslår derfor en rekke tiltak for å bekjempe vår tids slaveri, både i politiet og i frivillige organisasjoner.

KrF prioriterer også styrking av kriminalomsorgen for å sikre bedre rehabilitering av den enkelte innsatte, samt sikkerhetstiltak. KrF prioriterer økte midler til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen. I tillegg prioriterer KrF styrking av domstolene, herunder reversering av ABE-kutt og midler til teknisk utstyr.

KrF foreslår økte midler til forebygging og bekjempelse av ungdomskriminalitet, samt økte midler til rettshjelpiltak. I tillegg foreslås økte midler til politiet for å sikre et etterforskningsløft. KrF foreslår å tilbakeføre av gevinst av nærpoltireformen, samt midler til ansettelse av politistudentene fra PHS våren 2019.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Trossamfunn

KrF vil at politikken skal tilrettelegge for og bidra til at de mange trossamfunnene her til lands fortsatt kan bidra til frivillighet, livskvalitet og en høyere himmel over hverdagslivet. Den norske kirke står i en særstilling både i kraft av å være folkekirke og med sin lange historie som samlingspunkt i bygder og byer. Det er viktig for KrF at Den norske kirke fortsatt kan være landsdekkende og ivareta både en åndelig og materiell del av den kristne kulturarven. Derfor vil KrF styrke rammeoverføringene og reversere ABE-kuttet fra regjeringen, som forsøker å hente ut gevinsten før prosessene er fullført, samt igangsette planarbeidet for restaurering av steinkirkene.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Kultur

KrF vil styrke frivilligheten, og ta i bruk potensialet som ligger i de frivillige organisasjonene og de ideelle aktørenes kompetanse. Det er et politisk ansvar å sikre gode rammevilkår, forutsigbarhet og konstruktiv dialog. KrFs mål er fullt momsfritak for frivillige organisasjoner, og som en opptrapping mot dette målet bevilger vi 150 mill. kroner til dette i KrFs alternative budsjett. KrF vil særskilt prioritere frivillighet for og med barn og unge. Vi styrker derfor tilskuddet til frivillig virksomhet for barn og unge, herunder LNU kultur.

Kunst, kultur og fri presse er fundamentale uttrykk for et fritt og demokratisk samfunn. Et rikt kulturliv er et viktig grunnlag for nærmiljø og lokalsamfunn, og bidrar til samfunnsdebatt, fellesskap og demokratibyggning. KrF mener kulturlivet og mediemangfold må stimuleres og oppmuntres også av det offentlige. KrF styrker derfor blant annet produksjonstøtten og tilskuddet til kunstnerstipendhjemler.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.

Skatt og avgift

KrF støtter regjeringens foreslåtte lettelse i inntektskattesatsen for selskaper og personer fra 23 til 22 prosent. Vi støtter også reduksjon i formuesskatten på arbeidende kapital. Sistnevnte er særlig viktig for små bedrifter i distriktene som i mindre grad kan henvende seg til et internasjonalt kapitalmarked for finansiering. Dessuten foreslår vi lettelser i SkatteFUNN-ordningen, i foreldrefradraget og for frivillige organisasjoner.

Vi øker barnetrygden, finansiert med økt trinnskatt trinn 2-4. Dette grepet gir samlet sett mest til de som har minst. Vi foreslår å fjerne 350-kronersgrensen. Den gjør import fra utlandet under 350 kroner avgiftsfri, mens varer kjøpt i norske butikker har moms og særavgifter fra første krone. Dette er en avgiftslettelse til utenlandske bedrifter som svekker statens inntekter og som gir en kraftig konkurranseulempe for norske bedrifter og norske arbeidsplasser.

Vi gjør det mer lønnsomt å gjøre klima- og miljøvennlige valg gjennom grønne avgifter, blant annet økt CO₂-komponent i engangsavgiften for kjøp av nye biler. Vi foreslår å fjerne avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avskogingsrisiko, og vi foreslår å utrede endring i petroleumsskatteregimet slik at det ikke stimulerer til høyere investeringer enn det som er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Vi støtter regjeringens forslag til nivå på de såkalte sukkeravgiftene. Det er på høy tid at regjeringen nå vil se på en omlegging av sukkeravgiften på drikkevarer, slik at drikkevarer med høyt sukkerinnhold får høy avgift, mens drikkevarer med lavt sukkerinnhold får lav avgift, slik KrF foreslo i vår. Både de rødgrønne og sittende regjering har styrt med dagens svake innretning uten å gjøre noe med den. Det har derimot land rundt oss, blant annet Storbritannia, med det resultat at brusprodusentene tilbyr flere sukkerfrie og sukkerreduerte

drikker. Slike graderte sukkeravgifter støttes av helsemyndigheter som Verdens helseorganisasjon og støttes også av flere brusprodusenter som ser at dette er fremtiden i kampen mot fedme og diabetes.

Se vedlegg for alle prioriteringene på feltet.